

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évkönyvre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautó 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: 5t hasábos garmond sorért 1-szo-
7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatá-
s után 30 kr. belyegdíj. — Hirdetéseket felvételnek
Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László
könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király
utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler
nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppellik Alajosnál (Woll-
zeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent
Nyilvántartási czikk: —
sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szer-
kesztőséghez czimzendők. — Előfizetések a hir-
detési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, hely-
ben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Berlin, jun. 30. 1871.

A helybeli, valamint a vidéki lapok is, melyekbe csak ebéd és vacsora alkalmával van időm bepillantani, nagyon érdekesek. Mindenek felett a francziáktól részben már megkapott, részben még várandó 5 milliárd frank a napi beszéd tárgya. Az egyik, hihetőleg csak curiositásból hatalmas cikksorozatokat közöl melynek végeredménye ez: a mely országban a pénz szaporodik, ott a munkabér hág, és így drágább a termelés; a hol a pénz kevesbül, ott a munkabér száll, és olcsóbb a termelés. Ha már most e két ország a világpiacon lépik a maga termékeivel, készítményeivel, az ugynevezett gazdag ország többé nem versenyezhet a szegénnyel: a szegény olcsóbban adhatja készítményeit, és így a gazdagabb bukik. A Francziaországból kivándorló milliárdok a mi (a németek) vevőinket képtelenné teszik a fogyasztásra, minket pedig (a németeket), kikhez azok folynak, képtelenné a versenyre. És így Németországnak a francia milliárdok sokkal több kárát okoznak, mint hasznát.

A másik, s a harmadik felajdul ez okoskodásra, igyekezz az ellenkezőt bebizonyítani hasonlóan hatalmas cikkekben. Felhozzák példa gyanánt Angliát, a hol hasonlíthatatlanul nagyobb pénzösség van, s a munkabér hasonlíthatatlanul magasabb foku, mint Aegyiptomban, Törökországban avagy Szibériában; s még ezen felül a hajók évenként a világ minden aranybányái nyereségeinek nem csekély részét viszik az angoloknak, a munkabér folytonos emelkedésben van — s dacára mindezeknek, ott mégis olcsóbb a termelés, mint az említett országokban, s minden más nemzeteknek nehézség lesz az angol iparral szemben megállani a versenyen a világpiacon. Sőt tovább meue, a világnak egy országában sem oly kedvező a nép táplálkozása, mint Nagy-Britániában: nem csak minden mezei terményét megtartja a maga számára, hanem még annak a husnak, borúnak, lisztnek stb. is a legjavát megveszi, a mit a többi országok előállíthatnak. És mindez szomorú eredménye a nagy pénzkészletnek, a mely Angliában forog!

S mily másképpen állanak a dolgok a pénztelen országokban! Itt dacára a munka olcsóságának s a forgalmi közeg csekély mennyiségének, ipar és kereskedelemben szükséglet, népességénél, s ezzel összeköttetésben, szellemi, erkölcsi és állami alantagságot, súlyedettséget találunk. Mert nagyon is régi igazság az, hogy valamint egyeseknél, úgy egész népeknél is vagyonosság, erkölcs és képzettség az egyik, szegénység, romlottság és tudatlanság a másik oldalon — bizonyos szükségképp összeköttetésben vannak egymással.

Nem czélom ezek felett elmélkedni, elmélkedjenek és irjanak effélékről a mi viszonyainkhoz mérten mások, az erősek — mindenesetre bő és mélyen beható tárgyat, méltó bármely tollhoz. Csak annyit jegyzek meg Hume nagyon ismert angol bölcsész és népgazdászról, hogy: minden országban, melybe a pénz gazdagon kezd befolyani, új alakot ölt magára minden; munka és ipar életet nyer; a kereskedő vállalkozóbb, a gyáros szorgalmasabb és ügyesebb lesz, s maga a mezei gazda is nagyobb szorgalommal és gondossággal kíséri ekéjét!

Nálunk ugy látszik félnek a pénztől, attól tartanak az elől említett cikkekzével, hogy az roppant kárát lenne hazánkunk, s ebből kifolyólag nem hogy külső pénz oda lendő befolydolásáról, hanem a benn levőnek még megmarasztásáról sem gondoskodnak, vagy legalább nagyon késnek vele! Nálunk ugy látszik megszoktuk már a százados jámbor állapotot, mint a zsidók hajdan a nyomorúságot főző aegyptomi zsiros fazekakat, ugyanígy, hogy ha Mózesek állanak elő, kik népünket a szolgaság e házából kiindíták a mivétség és mindennem emelkedettségre Kanaánra felé, ha megkövesse nem is, de egy sereg ellenséget számíthatnak; s hát azokkal vajjon mi történne, a kis kiscsínyek miatt csak mint fráterek vagy káplárok szerepelhetnének az életre vezető ezen nagy menetben!?

Itt és egyebütt a napi sajtó kellelőleg méltányolva van; a szerkesztők és munkatársak akár csak pár cikket irjanak éven keresztül; mindenfelől özönlik a szerkesztői irodákba az érdekesebbnek érdekesebb különféle közérdeklődő cikkek. Nálunk a szerkesztő önmagára s pár újdonság munkatársára, s még legfeljebb néhány tanulmány irodalmi kísérleteire van utalva igen nagy részben. Nálunk az ur és hivatalnok nem ír; kereskedő és iparos nem írhat; orvos és gazda tán feltétlenül észleleteit és tapasztalatait, nem közöl semmit, egész életében beéri pár sorból álló baráti levél megírásával; az akadémiai tanár megtartja naponként 1—2 óráját, azontul nem gondol senkivel; a gymnasium tanár még legalább tesz egy kis jelentést év végével az iskolai viszonyokról, s a vett kegyes adományokat nyilvánosan megköszöni; a vidéki papáság Jákob történetéhez van ragadva, s így tovább. Nálunk kicsinylik a nagyhatalmu napisajtó, mindenki csak olvasni szokott, és írni nem, holott legfeljebb egy órájába kerülne egy cikk. A sok utazott, tanult és olvasott fő megvan, de közlés semmi. A szellemi téren nincs közlekedés, kicserélés és így állunk, mint a

csendes tó. Azt mondhatni, szerencsénk, hogy néhány vihar felvert, mert különben tán megbűszhődtünk volna önmagunktól, táblalabiró székeinkbe az ősi pipából bodor füstöket eresztve, habár másfelől szinte a hullámok alá temetkeztünk is.

A megyei és széki bizottmányok évnegyedenként összeülnek, a tisztviselőket megszámlaltják tétlenségükről; az Andraeanum diplomát s öcsseit minden alkalommal szóról szóra elorálják, még pedig nagyobb hatás kedvéért latin nyelven, s ezzel az ügyek el vannak intézve, de azért sem a közlekedési utak, sem a nevelés érdekében vajmi kevés történik. Végül nagyot ebédelnék Ivó (a jogászok védszenije) védelme alatt, de Musa-t vagy Industria-t tenni a megye védszenijévé eszközbe sem jut! Nyugodtan oszolnak el, mert az alkotmány körül van bástyázva, a haza meg van mentve!

Eljönnek a követválasztás dícső napjai, tűzbe jő város és megye, tanárok és mások roppant oratókat tartanak, mindenki csak politizál; végre a képviselő meg van választva. Következik a fátylós menet; a szónokok hasonlóan papok és tanárok, kik másirányú felolvasásokat tartani a közmívelődés érdekében felelnek. Fröhlich urtól vagy mástól megveszik a fátylákát és megvan a világlátás és tisztesség. Nem emlékeznek meg arról, hogy mi világítja meg az éljenző vagy protestáló közönség arczeit. Az a brudbányai s más hazai havasokon termelt szurok felvándorol legalább Bécsbe, vagy ide, vagy még közelebb, Angliába, kiválasztják belőle a terpentint, a különböző finomságú pecsétviasz anyagát, s a salak marad fátylának. Mindezek újra hozzáknak kerülnek, hőlgyeink s mások lelkesülve pecsételik ezekkel a titkos leveleket, és e fátylák fényénél közönségünk vigad! Mert nálunk még ez ártatlan iparúgnak sincs embe, az oratóroknak pedig eszökbé sem jut arról gondolkodni, hogy minő fátylák mellett beszélnek! Oh!... és még sincs elegendő szakiskola, csupa rozsgymnasium!... Közönségünk már úgy meguntta ezt a sok politikát, hogy a lapokból nem is olvas egyebet, mint a hírvortat, s nem is megy az unalmas megszokottság miatt másirányú felolvasásra, vagy előadásra, mint politikai oratókat hallgatni. Mert lapjaink is két, három év óta mind csupa ismétlésből állnak. Az ellenzékiek még mind a közönségi törvényen rágódnak, a többiek védelmezik. Hosszu és régi nóta! Nem tudják bevárni azt a 8—10—12 évet, hogy akkor újra elővegyék, s elvessék vagy megtartsák! És a sok szalmavita mellett elmarad minden egyéb!... Nem ok nélkül guyyol a külföld prókatornemetnek, mert egyébről nem akarunk tudni, csak politikáról.

1840. táján ezek a németek fizettek agiót a mi pénzünkre, még a bankjegyekre is. És most harmincz-azoros mértékben megfordítva áll a dolog nemcsak közöttünk és ezek, hanem közöttünk s a többi kultúrék, sőt még a jámbor olaszok közt is. Ezek fenn a csillagok között, mi alatt a posványban! S oh szegény, még sem akarjuk észrevenni!... a pénztől félünk!...

Hazánk századok óta semmi egyéb, mint egy gazdag gyarmatja a kultúréknek. Milliók árán megveszik nyers anyagunkat, s 3—4 annyi milliót nekünk újból eladják feldolgozva! S mi nem akarjuk ezt észrevenni! Hol van itt az arány, hogy legyen ily módon valamin? Isten csodája, hogy még élünk!... S mi nem tudunk, nem akarunk egy erős elhatározással, akarattal és egyesített erővel a mivétség és haladás csatamezejére lépni, és ez önkéntes rabzsolgás alól magunkat minden áron haladéktalanul felszabadítani, mint felszabadította magát Amerikának dícső népe, úgy, hogy iparával, kereskedelmével, közmíveltségével, sőt még tudományával és állami erejével is ma ő imponál az előbb atyáskodó Európának!...

Uram! meddig túrjuk még kincseink kizsebelését?!

Tudományért, iparcikkekért, szóval mindenért a kegyes külföldhöz fordulunk, s nem vesszük észre, hogy a sirgódóról nem nagyon messze állunk. Mert ha mi lépünk előre egyet kettőt, itt annyi idő alatt százat lépnek, s így nagy a különbség, hosszú a pálya! Pedig egyesek meghalhatnak, népeknek nem szabad: népekre és nemzetekre nézve nincs feltámadás!!! — Dersi József.

A napisajtóról.

Szerintem a hírlapnak nem az a feladata, hogy kötetekre terjedő munkákat közöljön érthetetlen foszlányokban, s így ugyan annak hasznát is megvegye az árát elég sarlatán módon — e szót másképp is le tudnánk írni — mint ezt némely kolozsvári s a legtöbb pesti lap teszi; nem is az, hogy csupán háborúi híreken legeltesse jámbor olvasóit. Az efféle mindig szegénységi bizenytvány. A napisajtó a magasabb irodalom és a közönség között lévő közvetítő, terjedelmesebb önálló munkákat nem közölhet feladatának tévesztése nélkül, — csak az irodalmi termékek bemutatására és azok egyes nevezetesebb, önmagokban is érthető cikkeinek közlésére szorítkozhatik a közönség érdeklőségének azok iránti felkeltése végett. Elég nagy mező a mindennapi életnek vezetése, melyre hivatva van. Tehát ha valaki szerkesztői tollal

mer kezébe venni, ne a vagyonsodást tekintse főczéljának, hanem gondoskodjék munkaerőről, külföldi lapokról, kutassa a mindennapi életet, s írjon és irasson úgy és olyant, a mi a közügyre és közmívelődésre valóban, egyenesen és közvetlenül termékenyítőleg hat. Oh, a napisajtónak dícső feladata van a magasabb irodalomtól eltérőleg, és arra jótékonyan visszahatólag — hatalma ennek sokkal nagyobb, mint a szöszéské. Ha ezt teszi, bizonyára étlen nem fog meghalni. Hát ha történetesen háboru nincs, akkor mit csinál? Van elég tárgy azok nélkül is, csak érteni kell hozzá! Különbén e felett is szabad a vita...

Nagyobb, terjedelmesebb munkák közlése nem a napisajtó, hanem a folyóiratok és más füzeti kiadások feladata, melyek már a magasabb irodalom és a napisajtó között állanak, hasonlóan mélyen bevágó, fontos szereppel, mégpedig azért, hogy a magasabb irodalmat és tudományt a nagy közönségre nézve annál hozzáférhetőbbé tegyék és így annál nagyobb terjedelemben hasznának szét. De nálunk erre nincs elég gond fordítva. Sőt, ha valaki egy rakás vékony verset összeír, arra törekszik, hogy azt angol, német, avagy francia származású finom velin és más papíron adja vagy adhassa ki, s művét ez által kétszeresárúvá tegye. Pedig az ily finom kiadás legfeljebb az író, vagy kiadó zsebéből tanuszkodhatik, de a mű becsét és nagyságát vajmi kevés mértékben emeli. Hasonlóan történik más irodalmi munkákkal, sőt sok tekintetben még iskolai kézikönyvekkel is. Ez nem vezet oztérre. Az irodalom elzárva marad a nagyközönségtől, melynek elegendő szüksége volna rá; másfelől nagyrészt ez okból sok egészséges vállalatnak meg kell buknia, mert fényes kiadások csak uri kezekbe foroghatnak. S mégis jajgatnak a közönség részvétele miatt, pedig a dolog igen nagyrészt a jajgatónak feneklik miután a kiadásnál az olcsóságot nem tartják szem előtt. Nincs kellőleg szem előtt tartva, hogy az irodalom a nagy közönség minden rétegébe bejusson és így, meglehet akaratlanul, rettentő bűn van elkövetve a közmívelődés és haladás ellen. Pedig az író bizonyára még nagyobb mértékben meg lenne jutalmazva, ha másképp járna is el. A németek, hollandok, belgák, francziák, angolok e tekintetben is másképp járnak el. Oh mennyi nálunk a helytelen eljárás, dacára a sok tudós főnek.

A „vasúti hálózat Ausztria-Magyarországban”

czimű röpiratról a „Reform” következőleg ír: A röpirat szerzője — ugymond — a többi közt azon nézetének adott kifejezést, hogy egy osztrák-orosz háboru esete Olmücznél megerősített tábort kellene alakítani s ott egy tartalék sereget összegyűjteni, melynek feladata lenne a csehnek netaláni lázadását s az orosz hadsereggel egyetlenséget megakadályozni. A röpirat ide vonatkozó tetteit a „Birzev. Vjedomoszt” f. hó 155-ik számában idézve, helyeslő megjegyzés mellett nyíltan elismeri, hogy a csehek és az osztrák-magyarországi szlavok rokonszenve Oroszországra nézve tagadhatatlanul nagybecsű, ha már az osztrák stratégikus szükségességek tartják ezen rokonszenven szemmel tartására adott esetben egész hadsereget alkalmazni. Ezen körülményt a nevezett orosz lap főképen azoknak különös figyelmébe ajánlja, kik az orosz-szláv egyletek iránt nem viseltetnek a kellő előszerzetten. „Nem világos-e, kérdi a cikkíró, hogy azon rokonszenven, melyet ezen egyletek a szlavokban kellene, felér azon csekély pénzösszegekkel, a melyeket reájuk költünk.” A szlavok által Oroszország iránt tanusított rokonszenven Ausztriában ime már politikai számításba vétetik, s okul szolgálhat a valódi harcziérőll egy egész hadseregnek távolatására. Általában lehet arról is kezkeskedni, hogy épen ezen rokonszenven éleszti a német és honvéd chauvinisták harcziégyét Ausztriában, számunkra pedig roppant kiadásokat takarított meg, a melyeket mi ellenkező esetben már régen kénytelenek lettünk volna tenni elkerülhetlen hadi előkészületekre.

Szamosujvár, 1871. július 2.

Egy kedves vendég s egyszersmind régi ismerős látogatta meg a napokban városunkat. Harmadfél tizeddel ezelőtt mint kezdő-színész távozott el körünkől, s most mint hazánk jeles színésze jött felkeresni ifjúkori kísérleteinek egyik színhelyét. Közönségünk e ritka szerencsét érdeméhez képest tudta megbecsülni, mert a tikkasztó meleg dacára zsuflósáig telt meg a redoute terme — Feleki ur minden fellépése alkalmával. No de tehette is, mert a vendégművész mesteri járéka gazdag kárpótlás volt azon kis kényelmetlenségért, mit a nagy tömeg és a zárt levegő okoztak.

Rövid volt ugyan városunkban vendégszereplése, de kedvesemléktű lesz mindig.

Látuk őt, mint — a becsületére annyira féltékeny s nejét az örültség szerető — Nyárád Bélát, s nem tudunk levenni szemeinket az álnok Sir Patrikorról, míg a vak tengerész (Sir Gobridge) szerepében kifejtett művészi nagysága előtt aztán kalapot emeltünk.

Végül jun. 29-én színpadra került az „Ördög napló” — ja, Feleki ur utolsó fellépétele s egyszersmind jutalmát. A közönség virágözön, tapsvihar s verszápirt fogadta

a jutalmazandót, épen azon jelenetében, midőn mint Robin de Bois esőtől átázva berehán a Ronquerollesi kastélyba, a jelenet nagyon találó volt a természet szépségével, mert künn is hatalmasan zuhogott a zápor, szerencsére az előadás végeztével megszűnt, s így nem kellett elmaradni a fátylós zenének, mit az ifjuság rendezett távozó vendégünk tiszteltetére, ki is másnap Maros-Vásárhelyre utazott, zálogul hagyva nekünk azon ígéretét, hogy ha körülményei engedik, kedves neje társaságában fogja valamikor meglátogatni városunkat.

Hozza az ég minél előbb, mi tárt karokkal várjuk!

Homokai társulata sem sokáig időzik nálunk, ma a sétatéri arénában tartja utolsóelőtti előadását, s még a héten a szomszéd Décsvárosba fog átköltözni. Sok szerencsét az új szálláshoz. Sz. G.

Az 1871. június hó 30-án beváltás végett ki-sorsolt erd. földterhermentesítési kötvényekről.

Szelvényes kötvények: 50 frtos 291, 4997, 7961, 8508, 8665, 9113, 9129, 9254, 9429, 9621, 9781, 10,513, 10,716, 11,558, 11,978. 100 frtos: 394, 844, 1123, 2011, 2444, 2465, 2955, 3361, 3949, 3969, 4870, 5083, 5113, 5307, 6547, 6552, 7287, 7545, 7621, 9403, 9669, 10,211, 13,655, 14,212, 15,544, 15,879, 16,620, 17,811, 18,622, 20,396, 21,114, 21,381, 21,384, 21,758, 23,417, 23,477, 23,582, 23,657, 23,726, 24,850, 24,877, 25,209, 27,155, 27,656, 27,675, 27,900, 28,517, 28,742, 28,982, 29,420, 30,497, 30,518, 30,613, 30,866, 31,621, 32,366, 32,847, 33,116, 33,413, 33,778, 34,082, 34,607, 34,891, 35,237, 36,303, 37,097, 37,385, 37,514, 38,269, 38,655, 39,303, 40,005, 40,771, 40,798, 41,140, 500 frtos 66, 269, 425, 804. 1483, 1484, 2909, 3477, 3984, 4173, 4291, 4690, 4878, 5494, 5881, 6259, 7073. 1000 frtos 13, 929, 1404, 1716, 1742, 2566, 3756, 3827, 4507, 5481, 5525, 6211, 6466, 7175, 7600, 7941, 8385, 8681, 9471, 9613, 10,140, 10,218, 11,099, 11,121, 11,870, 12,166, 12,200, 15,331, 15,992, 15,996, 16,079, 17,215, 17,328, 17,381, 18,203, 18,407, 18,496, 19,356. 5000 frtos 25. 43. 301, 706, 925, 1614. 10,000 frtos 286. A. betűs kötvények szám 294, 656 807, 1311, 1810, 2386. Tőke összeg 830, 3570 2110, 1000, 800, 200. A. betűs kötvény szám 6. Tőke összeg 8510. 10,000 frtos 1 tőke összeg 10,000, 5000 frtos 6 tőke összeg 30,000. 1000 frtos 38 tőke összeg 38,000. 500 frtos 17 tőke összeg 8500, 100 frtos 75 tőke összeg 7500, 50 frtos 15 tőke összeg 750. Összesen 103,260. Végére a 7650 számú 1000 frtos szelvényes kötvény 250 frt részlet összeggel 250. Összesített összeg 103,510.

A kisorsolt földterhermentesítési kötvények a huzás napjától számítva 6 hónap múlva az osztrák értékben kiszámított összegekben, az e tekintetben fennálló szabályok szem előtt tartásával a kolozsvári kir. földterhermentesítési alappénztárnál kifizetendők, a mely pénztár egyszersmind a kihuzott 7650. számú szelvényes 1000 fontos kötvény ki nem sorsolt része felett a megfelelő új kötvényeket kiállítandja.

A kifizetés előtti három utolsó hónap alatt a kisorsolt kötvények a szabadalmazott osztrák nemzeti bank által Bécsben s a kisorsolás után azonnal a pesti magyar kir. földtelintézet által is leszámítatlannak (escompté.) Együttal tudni adatik, hogy a következő erdélyi földterhermentesítési kötvények tőke összegei az 1866-ik évi december hó 31-én 1867-ik évi június hó 30-án és december hó 31-én s végül 1870-ik évi június hó 30-n megtartott kisorsolások alkalmával kihuzáltak és már visszafizethetőkké váltak, de a pénztárból még ki nem vétettek s pedig: (Vége köv.)

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

A koronaherczeg nejével Angolországba utazik. Anglia ellenszégül Tunis annexiójának, erélyes, de barátságos jegyzékét intézett a portához; Francziaország még eddig hallgat. Bécs. Király ő felsége Ischibe elutazása előtt 5000 frtot adományozott a szerencsétlen tachauiaknak.

Simferopol (Krim). Az izraeliták ellen tervelt mézárálást a hatóság megtudván katonai erővel gátolta meg, ágyuk és csapatok tölték el az utcákat.

Montenegrónak trónörököse született, az örömlövöldözésnek nincs vége-hossza.

Legujabb táviratok.

Bécs, jul. 1. A mai „Morgenpost” hiteles hírként említi, hogy a kormány ismét fölvenni szándékozik a császár lengyelországi utazásának tervét, mely szeptemberben létesülne meg. A koronahg, a császárt kísérni fogja.

Páris, jul. 1. A tegnapi hivatalos lap vonatkozva a csapatszemlére s a kölcsön-alírás eredményére, így szól: Francziaország, mely a császárság által felhalmozott szerencsétlen csapások következtében el volt

